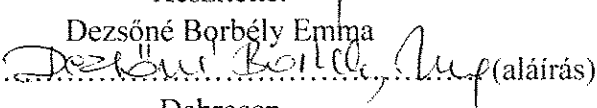

1. melléklet a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelethez

**Javaslat a
„[nemzeti érték megnevezése]”
[települési/tájegységi/megyei/külhoni magyarság] értéktárba történő felvételéhez**

Készítette:

Dezsőné Borbély Emma

..... (aláírás)

Debrecen

(P. H.)

I.

A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve: **Dezsőné Borbély Emma**
2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:
Név: **Dezsőné Borbély Emma**
Levelezési cím: **4028 Debrecen, Simonyi út 27.**
Telefonszám: **20/318 6327**
E-mail cím: **borbelyemma@gmail.com**

II.

A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése **Debreceni guba**
2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☐ kulturális örökség	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus	
3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye **Debrecen, Déri Múzeum**
4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik
 települési tájegységi megyei külhoni magyarság
5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

„A guba –amennyire tudom – *sajátosan Magyarországra jellemző termék*, itt is csak néhány helyen készítik.” Írja 1793-ban tett látogatása után *Robert Townson* angol világutazó, 1797-ben Londonban megjelentetett *Travels in Hungary* című művében. Ez a feljegyzés egyike a legkorábbi írott anyagnak, a guba virágkoráról. Ámulattal csodálta a gubakészítők munkáját, melyről pontos feljegyzést készített.

A gubának nagy híre volt Debrecen környékén. A gubaviselet elterjedése 17-18. századra tehető. A szűrszabókkal való pereskedések szerint viselése az 1745-ik esztendő táján kezdődött. Györffy István szerint a 18. sz. közepén terjedt el keletről nyugatra.

Debrecenben az egyik legnagyobb múlttal és hírnévvel rendelkezett a gubacsapó céh, akik a gyapjúművesek céhéből (1398-ban már létezett, az akkori

mezővárosban) eredeztették magukat. Az 1529-es céhpecséten a csapók eszköze az ilfa látható.

Az 1830-as években már 300 főt is meghaladta a Debrecenben dolgozó mesterek száma. Legtöbb mester a Hatvan utcai városrészben dolgozott.¹ A belvárosban a Csapó utca ma is e mesterségre utal. Jó hírnevét a minőségének köszönhette.

A vásárokon ki is függesztették: „Debreceni tiszta gyapjúból dolgozó gubás mester”. A bárány fürtös guba is csak itt készült. A debreceni utolsó ezüstkoszorús gubásmester szerint „... az valóságos művészet volt és nagy szakértelmet követelt, de idő is kellett hozzá és igen-igen nagy türelem.” Harsányi Imre gubásmester szerint:” A guba tiszta magyar juh gyapjából készült oly felső ruhadarab, melyet az emberi leleményesség talált ki és készített el saját testi épségének és egészségének védelmére, az idő viszontagságai ellen.” A racka juh gyapjából szőtt felsőöltözék készítésének igen hosszú folyamata volt, hiszen a gyapjú megvásárlásától a mosáson, válogatáson, tépésen, fonáson, szövésen, kalláson, szabáson, varráson át mindent a gubásmester készített. E nagyon híres debreceni mesterség azonban feledésbe merült az 1930-40-es években. Az utolsó gubásmester, Harsányi Imre így fogalmazza meg: „**Az a pár ember ki még szívósan ragaszkodik hozzá, míg bírja, de arra is esteledik, nem sokára ráborul az éjszaka, amelynek nem lesz reggele többé, csak az emlékezete lesz meg, hogy hajdan egy virágzó ipar volt nagy Debrecen városában a gubás mesterség.**”

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

A feledésbe merült debreceni guba egyedi jellege, a gubás mesterség nagy debreceni múltja indokolja e felsőkabát féle nemzeti értéktárba való bekerülését. Olyan magyar alkotó tevékenységhez kapcsolódik, ahol a magyar juh, a racka szőrének ilyen módon való felhasználása a textilkultúrában szintén csak itt jellemző.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

- **N. Bartha Károly: A debreceni gubacsapó cég. Debrecen 1939. Adatok a debreceni gubásmesterséghez.**
- **Robert Townson : Travels in Hungary. London1797. IX.fejezet 238. o.**
- **N. Bartha Károly: A debreceni gubacsapó cég. Debrecen.1939. A céhek és a nyelvtudomány**
- **Dr. Ecsedi István: A debreceni becsületes gubacsapók céhe. Debreceni Képes Kalendárium XXIV.1924.**
- **Kecskés Tibor: Gubacsapó mesterek a reformkori Debrecenben. Debreceni Déri Múzeum évkönyve 2008/ 09.**

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

III.

MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja
2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek
3. A javaslatához csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat